

ЗАРОДЖЕННЯ ТА ЕВОЛЮЦІЯ ФОРМУВАННЯ КРИМІНАЛЬНОГО АНАЛІЗУ В СВІТОВІЙ ПАРАДИГМІ ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Гончарук О. М.

У статті йдеться про з'ясування теоретичних проблем та історичних закономірностей формування сучасної системи кримінального аналізу в органах поліції, її зміст та складові, історію виникнення і становлення цього інституту діяльності кримінального блоку правоохоронних органів. Як концепція, у своїй основній формі, аналіз злочинності має бути лише трохи молодшим за сам злочин. Перший злочин не потребував аналізу, оскільки він ще не був частиною шаблону чи тенденції. Друге могло бути пов'язане з першим, а третє - або з першим, або з другим, або з обома. Кожний наступний злочин мав більше шансів бути пов'язаним з попереднім, і, ймовірно, незабаром настав розвиток першої моделі злочину. Питання, яке зараз стоїть перед нами, полягає в наступному: чи означає «золота ера» 1990-х років новий початок для професії аналітика злочинів, чи це її пік? Чи відданість, яку демонструють федеральні, державні та місцеві установи, є міцною основою, на якій можна будувати протягом наступних років, чи вона вже слабшає? Щоб забезпечити успіх, аналітик повинен буде прийняти професійні стандарти та досягти певної спільної згоди щодо того, що саме ми робимо. У той же час поліцейські органи повинні визнати аналіз злочинності основною функцією, а не периферійною. Небагато поліцейських відділів працювали б без детектива, кінолога чи техніка з ідентифікації - програми аналізу злочинів слід вважати такими ж недоторканими. Невдача означає погіршення здібностей поліції та повернення до днів неформального, рідкісного аналізу злочинів, який епізодично виконують патрульні поліцейські. Успіх може запропонувати значно покращені можливості поліцейської діяльності, орієнтовані на вирішення проблем, оптимальний розподіл ресурсів, зниження рівня злочинності та запобігання тисячам злочинів. Те, що все це потрібно буде підтвердити цю справу, те, що ми все це повинні так палко сперечатися про переваги аналізу злочинів, і те, що більшість поліцейських відділів ще не розробили офіційну програму аналізу злочинів, свідчить про те, наскільки далеко ми відстали від розвинутих країн світу.

Ключові слова: еволюція кримінального аналізу, Август Фольмер, правоохоронна діяльність, злочин, злочинність, аналіз, синтез, аналітична діяльність, аналітик.

Honcharuk O. M. The origin and evolution of the formation of criminal analysis in the global paradigm of law enforcement activities

The article deals with the clarification of theoretical problems and historical regularities of the formation of a modern system of criminal analysis in police bodies, its content and components, the history of the emergence and formation of this institution of the criminal block of law enforcement agencies. As a concept, in its basic form, crime analysis should be only slightly younger than the crime itself. The first crime did not require analysis because it was not yet part of a pattern or trend. The second could be related to the first, and the third to either the first, or the second, or both. Each subsequent crime was more likely to be related to the previous one, and it was likely that the first crime pattern would soon develop. The question we face now is this: Does the "golden era" of the 1990s represent a new beginning for the crime analysis profession, or is it its peak? Is the commitment shown by federal, state, and local agencies a solid foundation to build on in the coming years, or is it already waning? To ensure success, the analyst will need to adopt professional standards and reach some common agreement about exactly what we do. At the same time, police agencies must recognize crime analysis as a core function, not a peripheral one. Few police departments would function without a detective, canine handler, or ID technician - crime analysis programs should be considered just as inviolable. Failure means a deterioration in police capabilities and a return to the days of informal, infrequent crime analysis performed sporadically by patrol officers. Success can offer vastly improved policing capabilities focused on problem solving, optimal allocation of resources, reduced crime rates, and the prevention of thousands of crimes. That this case still needs to be proven, that we still have to argue so passionately about the merits of crime analysis, and that most police departments have yet to develop a formal crime analysis program shows how far behind we are. developed countries of the world.

Key words: evolution of criminal analysis, August Vollmer, law enforcement activity, crime, criminality, analysis, synthesis, analytical activity, analyst.

Постановка проблеми та її актуальність. Сучасний розвиток інформаційних технологій уможлиблює доступ до величезних обсягів інформації у практично будь-якій сфері. У тому числі, і до інформації про функціонування правоохоронних органів, про злочинність у широкому розумінні цього поняття та про інші соціально небажані явища. Зокрема, правоохоронні органи зацікавлені у здобутті даних стосовно структур, активності та методів дій у сфері злочинності міжнародного та локального рівнів. Велике значення у цьому процесі мають різні форми розвідки, зокрема, застосування сучасних знарядь, що нівелюють небажані суспільні явища. Одним з них є кримінальний аналіз, який часто називають знаряддям, що динамічно розвивається та приносить вимірні результати. В поєднанні із заходами, спрямованими на оцінювання ризиків, він є ефективним способом протидії сучасній злочинності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Науковим підґрунтям розробки даної гіпотези стали праці авторитетних вчених, які досліджують проблемні питання аналітичного супроводження кримінального судочинства, зокрема роботи Албула С.В., Власюка О.В., Зайця О.М. [10], Ісмайлова К.Ю. [11; 12], Користіна О.Є. [15], Махнюка А.В. [13], Некрасова В.А. [14], Федчака І.А. та інших авторів.

Метою публікації є з'ясування теоретичних проблем та історичних закономірностей формування сучасної системи кримінального аналізу в органах поліції, а також визначення її змісту та складових, дослідити історію виникнення і становлення цього інституту діяльності кримінального блоку правоохоронних органів.

Виклад основного матеріалу. Як концепція, у своїй основній формі, аналіз злочинності має бути лише трохи молодшим за сам злочин. Перший злочин не потребував аналізу, оскільки він ще не був частиною шаблону чи тенденції. Друге могло бути пов'язане з першим, а третє - або з першим, або з другим, або з обома. Кожний наступний злочин мав більше шансів бути пов'язаним з попереднім, і, ймовірно, незабаром настав розвиток першої моделі злочину. Першим злочинним аналітиком, можливо, був кроманьйонець. Умовно назвімо його Гог. Одного разу, збираючись полювати та збирати, Гог чує голову, повертається

до решти свого клану, що мешкає в печері, і каже: «Знаєте... кожного разу, коли ми спускаємося до водопою між часом, коли сонце сходить на світ. На горизонті й у той час, коли він над нами в небі, одному з нас розбиває голову якийсь жулик із Племені Великого Скалу». Гог ненавмисно створив професію та закріпив у ній процес, який відтоді мало змінився. Він зіставив дані (звичайно, у своїй голові, але це робить і досвідчений аналітик двадцять першого століття), знайшов схему нападу при обтяжуючих обставинах, проаналізував і описав її (включно з географічними, часовими та підозрілими факторами), поширив її членам свого племені та прямо рекомендував рішення. Посадить Гога перед комп'ютером, намалюйте ягідною м'якоттю карту на стіні його печери та одягніть наймудріших членів клану в блакитне, і ми отримаємо сучасного кримінального аналітика.

Ми пропонуємо це гіпотетичне походження не тому, що хочемо бути смішними, а тому, що ми хочемо проілюструвати, наскільки неймовірно основним, наскільки фундаментальним, наскільки нерозривно пов'язаним із людським розвитком є походження аналізу злочинності. Цивілізація існує, щоб сприяти загальному добробуту своїх громадян, починаючи з забезпечення їх безпеки один від одного. Поліція суспільства повинна виконувати цю найосновнішу функцію, а її аналітики злочинності є головним мозком цих зусиль, що дозволяє суспільству запобігати більшості злочинів з найменшими витратами ресурсів.

Звичайно, практика аналізу злочинів передувє професії. Безумовно, вартові Ассирії, вартові Вавилону та вартові Риму знали про закономірності, «гарячі» точки та рецидивістів. Звичайно, вони знали, що зосередити свої ресурси на певних місцях, часах і на конкретних особах, щоб максимізувати свої зусилля. Безперечно, фермери у Фівах, відвідувачі агори в Афінах і кріпаки в Лондоні знали, що їм слід триматися подалі від певних вулиць і залишатися вдома, коли в місто приходять певні банди хуліганів. У центрі кожної з цих видів діяльності лежить зерно аналізу злочинності - зерно настільки базове, що знадобилося десять тисяч років - від світанку цивілізації до 1960-х років - щоб завдання отримало назву та професію. Те, що він розвинувся в поліцейських установах, а не в громадах, університетах чи прес-центрах, наприклад, є функцією двох факторів: близькості до необхідної інформації та близькості до іншої професії - поліції, яка має найкращі шанси та здатність щось зробити: аналізувати моделі та тенденції. Історія аналізу злочинів як

професії - на відміну від його історії як концепції - полягає в неформальному методі ідентифікації шаблонів, який використовують патрульні поліцейські, слідчі, детективи та адміністратори. У 1973 році Управління сприяння правоохоронним органам у своєму посібнику відділу аналізу правопорушень у поліції зазначало те ж саме: неофіційний аналіз злочинів, у найпростішому розумінні, виконується всіма офіцерами під час розслідування злочинів [1, с. 8].

Безсумнівно, поліція - від бойовика до детектива і командира патруля - завжди проводила такий неформальний аналіз злочинів. Однак досвід офіцера обмежений кількістю годин, які він працює, і, по суті, його досвід не узгоджується з досвідом інших. У цьому полягає обґрунтування створення спеціального відділу аналізу злочинів на повний робочий день. Окремі офіцери не знайомі з кожним злочином, про який повідомляють їхні відділи поліції, і вони не мають готового способу порівняти кожне повідомлення про злочин, яке вони отримують, з минулими інцидентами, окрім їхніх власних спогадів і анекдотичних свідчень їхніх колег. Цей неофіційний аналіз злочинності не проводився на систематичній регулярній основі, тому багато моделей і тенденцій залишилися невиявленими. Оскільки сучасна поліцейська діяльність почалася в Лондоні в 1829 році (із створенням лондонської столичної поліції сером Робертом Пілом), так, ймовірно, з'явилися й найпростіші елементи аналізу злочинності. До 1846 року в LMP (The London Metropolitan Police) працювало по два «детективи» на відділ, і цілком ймовірно, що ці перші слідчі використовували деякі методи сучасного аналізу злочинів, щоб зв'язати кримінальні події в закономірності. Індивідуальна статистика злочинів була доступна для міста Лондона ще в 1847 році. Саме серед столичної поліції Лондона вперше було розроблено концепцію *modus operandi* та класифікації правопорушників і злочинів на її основі. *Modus operandi* допоміг поліції точніше визначити закономірності та ряди, хоча він застосовувався переважно до випадків вбивства (найвідоміша серія вбивств в історії сталася між 1888 і 1889 роками в лондонському Іст-Енді). Саме ця концепція, принесена в США, стала початком професії аналізу злочинів [2, с. 58].

Засновником сучасної системи організації діяльності поліції та використання кримінального аналізу вважається Август Фольмер, начальник поліції м. Берклі (США), який ще у 1906 році запровадив картографічний метод для визначення місць концентрації злочинних угруповань, він був піонером більшості інновацій, які продовжують

визначати сучасну роботу поліції сьогодні. Підґрунтям цього стало вивчення результатів діяльності поліції за попередній рік. Наслідком стало запровадження систем нейтралізації злочинності в її осередках завдяки оптимізації використання сил поліції.

«Громадянин очікує від поліцейських мудрості Соломона, мужності Давида, сили Самсона, терпіння Йова, лідерства Мойсея, доброти доброго самарянина, стратегічної підготовки Олександра, віри Даниїла, дипломатичність Лінкольна, толерантність Теслі з Назарета і, нарешті, глибоке знання кожної галузі природничих, біологічних і соціальних наук. Якби у нього було все це, він міг би бути хорошим поліцейським». - Август Фольмер [3, с. 24].

Перелік внесків Августа Фолмера в сучасну поліцейську діяльність включає велосипедне патрулювання, автомобільне патрулювання, радіозв'язок, наукові дослідження, систему відбитків пальців, вимоги до вищої поліцейської освіти та професіоналізму, а також розвиток поліцейської академії та школи кримінології в Каліфорнійському університеті. Однак набагато важливішими для наших цілей є його інновації в аналізі злочинів. У 1906 році він керував розробкою базової системи управління записами, яка допомогла організувати поліцейські звіти у спосіб, що сприяв аналізу. Він заохочував регулярно переглядати поліцейські звіти та позначав місця злочинів кольоровими шпильками. Що важливіше, він використовував інформацію про злочини для створення патрульних округів. Коли в 1909 році Август Фолмер мобілізував своїх офіцерів на велосипедах, він розробив тактику відповідно до очікуваної кількості викликів з кожної частини міста [1, с. 8].

Хоча термін «аналіз злочинів» ще не був винайдений, одна цитата з «Поліцейського побиття» Августа Фолмера свідчить про те, що він був знайомий із його поняттями: «Якщо припустити регулярність злочинів і подібних подій, можна звести ці випадки в таблицю за областями, в межах міста й таким чином визначити точки, які становлять найбільшу небезпеку таких злочинів, а які точки мають найменшу небезпеку» [1, с. 9]. Незважаючи на новаторські зусилля Августа Фолмера та незважаючи на те, що інші поліцейські відділи з великим ентузіазмом наслідували його інновації, його перші кроки у злочинності аналізу не дотримувалися його сучасники. Знадобився один із його шанувальників, Орlando Вілсон, щоб принести цю професію та термін до американських поліцейських департаментів.

Орландо У. Вілсон (1900-1972) вважається одним із найвидатніших поліцейських реформаторів століття, і не випадково він був протезе Августа Фоллмера. Протягом своєї тривалої поліцейської кар'єри Орландо Вілсон обіймав низку посад, зокрема губернатора військової поліції в післявоєнному Берліні, начальника поліції у Фуллертоні, Каліфорнія (1925); начальник поліції у Вічіті (1928-1939); суперінтендант поліції в Чикаго (1960-1971); і декан Школи кримінології Каліфорнійського університету в Берклі - школи, заснованої Августом Фолмером. Бачення Орландо Вілсона доходить до нас насамперед через його книги про управління поліцією, зокрема «Поліцейські протоколи» (1942), «Поліцейське управління» (1950) та «Планування роботи поліції» (1957). Орландо Вілсон керував поліцією Чикаго, коли він опублікував своє друге видання «Поліцейського управління» в 1963 році. Саме на сторінці 103 цієї книги - у розділі «Спеціалізація в рамках великого відділу планування» - ми знаходимо: «Аналіз злочинності. Секція аналізу злочинів вивчає щоденні повідомлення про серйозні злочини з метою визначення місця, часу, особливостей, схожості з іншими злочинними нападами та різноманітних суттєвих фактів, які можуть допомогти ідентифікувати злочинця або наявність схеми злочинної діяльності. Така інформація є корисною для планування діяльності підрозділу чи округу».

Це найдавніше відоме джерело терміну «аналіз злочинів», хоча його використання Орландо Вілсоном свідчить про те, що на момент його написання вже існували розділи аналізу злочинів. Дійсно, у своєму виданні 1950 року він згадує про важливість виявлення моделей і тенденцій, але не пропонує формальної програми для цього. Однак до видання 1972 року важливість аналізу злочинності настільки зросла, що Орландо Вілсон присвятив йому кілька сторінок, присвячених адміністративним питанням і регулярним обов'язкам підрозділу.

Необхідно відзначити, що Орландо Вілсон прямо робить аналіз злочинності функцією планування та рекомендує створити секцію аналізу злочинності у відділі планування великого управління поліції. Пізніші тексти рекомендуватимуть відокремити аналіз злочинності від планування та адміністрування [4, с. 12]. Рекомендація Орландо Вілсона сприяла уповільненню зростання аналізу злочинності, оскільки більшість відділів поліції не є настільки великими, щоб виправдати окремий відділ планування. До 1960-х років Орландо Вілсон став гігантом у сфері правоохоронних

органів. «Управління поліцією» був першим підручником для поліцейських керівників. «Аналіз злочинів» раптом став модним словом, як «громадська поліція» стала в 1990-х роках. Без сумніву, книга Вілсона допомогла прокласти шлях до буму аналізу злочинів у 1970-х роках, коли LEAA (Law Enforcement Assistance Act) почала пропонувати великі гроші, щоб допомогти поліцейським департаментам реалізувати ідеї Орландо Вілсона.

У 1960-х і 1970-х роках спостерігався найвищий рівень злочинності в історії, що супроводжувалося великою кількістю нових програм, спрямованих на його зниження. Зусилля щодо фінансування цих програм у місцевих поліцейських установах почалися в 1965 році, коли Закон про допомогу правоохоронним органам 1965 року створив Управління допомоги правоохоронним органам. Потім у 1968 році Закону про безпечні вулиці та боротьбу зі злочинністю було створено Адміністрацію допомоги правоохоронним органам - відділ поліції, який займається наданням фінансової допомоги різним програмам боротьби зі злочинністю.

Від того часу в Сполучених Штатах Америки з'явилися сотні відділів аналізу злочинів - деякі у великих управліннях, які їх гостро потребували, але багато в менших відділах, які інакше не змогли б собі їх дозволити. Щоб підтримати ці нові програми, LEAA почала фінансувати навчальні посібники та довідники для аналітиків, у тому числі посібник відділу аналізу злочинності поліції (Національний інститут правоохоронних органів і кримінального правосуддя, 1973); Керівництво з аналізу злочинів (Інтегрована програма затримання злочинців, 1977); Аналіз патрульних операцій (ICAP, 1977); Аналіз злочинності на підтримку патрулювання (NILECJ, 1977); і Виконавчий посібник з аналізу злочинності (ICAP, 1977). Національна консультативна комісія зі стандартів і цілей кримінального правосуддя рекомендувала можливість аналізу злочинів у кожному поліцейському відомстві.

Отже, наприкінці 1970-х рр. численні розрізнені програми зменшення та запобігання злочинності були об'єднані в Інтегровану програму затримання злочинців (ICAP). Аналіз злочинності був одним із чотирьох аспектів програми ICAP, і саме ICAP вперше визначив чотири «типи» аналізу: аналіз злочинності, аналіз розвідданих, слідчий аналіз і аналіз операцій. ICAP та його партнери в різних штатах, наприклад Каліфорнійська SSCAP (Програма затримання професійних злочинців), відповідають за розвиток ряду відді-

лів аналізу злочинів у багатьох відділах поліції, зокрема в Каліфорнії та на південному заході. У штаті Массачусетс було два відділи з програмами ICAP - Кембридж і Квінсі - обидві зберегли свої відділи аналізу злочинів після того, як зникло фінансування LEAA. LEAA та ICAP дали потрібний поштовх професії, але вони не витримали. Аналітики, які почали свою кар'єру в цей період, визнають адміністрацію Картера за розпуск LEAA. LEAA втратила останню частину свого фінансування в 1982 році, і його програми були передані Управлінню допомоги правосуддю, дослідженням і статистиці до 1984 року, коли вони були прийняті. Втрата LEAA та інших засобів федерального фінансування призвела до періоду бідності, коли було започатковано кілька нових програм аналізу злочинності (за межами таких штатів, як Каліфорнія, де було доступне державне фінансування). Багато аналітиків, найнятих на гроші LEAA, виявилися без роботи - у безпеці були лише ті підрозділи, які перейшли під постійні державні бюджети відділів поліції.

Важливим історичним етапом розвитку кримінального аналізу як напряму діяльності поліції вважається період 60-70-х років ХХ століття. Тоді до складу поліцейських підрозділів на рівні великих відділів поліції США увійшли розвідувальні підрозділи, до яких були долучені аналітичні групи. Поштовхом цьому став пік злочинності та прийняття закону про боротьбу зі злочинністю. В той час створюється Агентство фінансової допомоги правоохоронним органам США у боротьбі з організованою злочинністю. Це виявилось приводом для видання підручників і довідників для кримінальних аналітиків та методики використання кримінального аналізу. Наслідком стало формування наприкінці 1970-х років Комплексної програми кримінального попередження ICAP - як підґрунтя переходу на вищий рівень кримінального аналізу та його професіоналізації. В середині 1990-х років були запроваджені перші картографічні методи відображення злочину, які дали змогу аналітикам отримувати тривимірне зображення події. Період 90-х років ХХ ст. став революційним. Відповідно до наукових перетворень почало зароджуватись інформаційне суспільство та змінилися підходи до діяльності поліції в бік створення системи протидії всім видам злочинності. Це сприяло появі Міжнародної асоціації кримінальних аналітиків (IACA), яка формує стратегію та напрями діяльності кримінальних аналітиків у всьому світі, що, своєю чергою, призвело до того, що кримінальний аналіз виділився в окремий напрям професій-

ної діяльності, притаманний поліції більшості розвинутих держав світу. Як наслідок, до структури Генерального секретаріату Інтерполу входить підрозділ кримінального аналізу. Європол будує свою діяльність на підставі технологій та результатів кримінального аналізу.

1990-ті роки принесли ренесанс аналізу злочинності, який характеризувався новими ідеями, новим фінансуванням і сотнями нових програм аналізу злочинності по всій країні. Десятиліття розпочалося повторною присвятою основним принципам вирішення проблем і запобігання злочинності у формі книги під назвою «Проблемно-орієнтована поліція» професора Університету Вісконсіна Германа Голдштейна (який працював виконавчим помічником Орlando Вілсона в Департаменті поліції Чикаго з 1960 по 1964 рік). Важко оцінити довгостроковий вплив книги, за винятком того, що веб-пошук за терміном «Проблемно-орієнтована поліція» налічує 1560 сторінок; що тисячі агентств прийняли програми та принципи POP; і що було б надзвичайно важко знайти когось у сфері правоохоронних органів, хто не знайомий із цією концепцією. Проблемно-орієнтована поліцейська діяльність описує набір процедур, спрямованих на підвищення ефективності поліцейських операцій шляхом зосередження на проблемі злочинності, а не на злочинному інциденті, а також шляхом фінансування способів усунення основних причин до того, як проблеми виникнуть. Як пояснює сам Голдштейн: під час розгляду інцидентів поліцейські зазвичай мають справу з найбільш очевидними, поверхневими проявами глибшої проблеми, а не з самою проблемою. Вони можуть припинити бійку, але не брати участь у дослідженні факторів, які сприяли цьому... Вони можуть розслідувати злочин, але не досліджувати чинники, які могли сприяти його скоєнню, за винятком тих випадків, коли вони стосуються ідентифікації правопорушника... Перше крок у проблемно-орієнтованій поліцейській діяльності... вимагає визнання того, що інциденти часто є лише явними симптомами проблем [5, с. 33].

Наслідки для аналізу злочинів очевидні: для того, щоб проблеми було розв'язано, їх потрібно спочатку ідентифікувати та проаналізувати - робота аналітика злочинів. Аналіз злочинів - є основою, на якій поліція може спиратися, щоб задовольнити набагато ширші та глибші вимоги щодо розслідування, пов'язаного з проблемно-орієнтованою поліцейською діяльністю. У поліцейському відомстві, в якому окремі офіцери можуть не знати, що ста-

лося за межами районів, де вони працюють, або в періоди, коли вони не перебувають на службі, аналіз злочинів був основним засобом для об'єднання інформації, яка може допомогти розкрити злочин. Орієнтований на проблему поліцейська діяльність фактично створює стимул для більш ефективного використання даних, які зазвичай збираються під час аналізу злочинів [5, с. 37].

Відділи поліції, які намагалися відповідально підійти до проблемно-орієнтованої поліції, виявили потребу в аналізі. Чимало офіцерів і цивільних опинилися найнятими на роботу, офіційно чи неофіційно. 1990 рік також приніс ще одну перевагу професії аналітика злочинів: заснування Міжнародної асоціації аналітиків злочинності, заснованої групою аналітиків, які прагнуть обмінюватися інформацією та ідеями, відстоювати професійні стандарти та надавати можливості для навчання. Протягом останніх дванадцяти років IACA виступає спонсором щорічної конференції для аналітиків у різних містах. Незважаючи на те, що наголос на цих конференціях був зроблений на навчанні, найбільша перевага полягає в мережі та можливостях обміну інформацією та ідеями, які з'являються, коли сотні аналітиків збираються разом. 1990-ті роки принесли новий тип федерального фінансування від офісу COPS (Бюро сприяння правосуддю та Національного інституту юстиції). Офіс COPS відкрив свої двері в 1994 році після того, як президент США Клінтон пообіцяв вивести на вулиці Америки 100 000 поліцейських і перерозподілити інших поліцейських, які виконують функції громадської охорони. Багато програм аналізу злочинності знайшли фінансування посад і обладнання за ці гроші. Протягом цього періоду було створено кілька державних асоціацій аналізу злочинності, у тому числі Массачусетську асоціацію аналітиків злочинності в 1997 році. Серйозні досягнення відбулися в 1990-х роках у вигляді потужної, доступної технології, яка стала можливою в національних поліцейських органах, частково завдяки нове федеральне фінансування. Програми для обробки текстів, обробки чисел, керування базами даних, комунікації та презентацій дозволили аналітикам злочинності стати набагато ефективнішими у своїй роботі. Ні в одній сфері це не так, як у галузі картографування злочинності, що розвивається. У першій половині десятиліття дві компанії - ESRI (Інститут дослідження систем навколишнього середовища) і MapInfo - представили перші програми для картографування злочинності, доступні - як

за ціною, так і за технологіями - для пересічного аналітика злочинності. Раптом картографування злочинності більше не було наклеюванням кольорових крапок на паперові карти. Базові пін-карти можна було зробити за одну двадцяту частину часу, як раніше, і багато нових розширених функцій ГІС - від растрового картографування до буферного аналізу та тривимірного зображення - раптово стали доступними для аналітиків повсюди.

У 1994 році Департамент поліції Нью-Йорка запровадив свою систему «Comstat» - процес аналізу злочинності, розробки стратегії та підзвітності керівництва, який значною мірою покладається на дані карти злочинності. Департаменти по всій країні намагалися відтворити його передбачувані успіхи. У 2000 році відбулася прем'єра нової поліцейської драми CBS під назвою «Округ», заснованої на кар'єрі Джека Мейпла, колишнього заступника комісара поліції Нью-Йорка та співавтора процесу Comstat. У програмі представлено складне динамічне відображення злочинності, і, наскільки ми можемо судити, це перший випадок, коли слова «аналіз злочинності» були сказані на телебаченні в прайм-тайм.

Дослідницький центр із картографування злочинності Національного інституту юстиції (CMRC) був заснований у 1997 році з метою просування, дослідження, оцінки, розвитку та розповсюдження технології ГІС і просторового аналізу злочинності. CMRC провів свою першу конференцію в Денвері в жовтні того ж року, і відтоді пропонує щорічну осінню конференцію кожного року. Їхні конференції та проекти ГІС намагаються об'єднати поліцейську діяльність із картографією, науковців із практиками, а кінцевих користувачів із постачальниками програмного забезпечення.

З початком XXI століття аналітики злочинності стикаються з кількома тенденціями, які впливатимуть на розвиток професії протягом наступних десяти років: по-перше, невизначене фінансування. У 2000 році було обрано нову адміністрацію з іншою філософією та цілями щодо федерального фінансування. Деякі джерела фінансування, включно з громадською поліцейською діяльністю, вже були скорочені. Уповільнення економічного розвитку призвело до бюджетних проблем у деяких установах.

По-друге, атестація. Аналіз злочинів залишається досить дезорганізованою професією з кількома професійними стандартами за межами одного штату (Каліфорнія), де є процес сертифікації. Практично будь-хто може стати кримінальним

аналітиком, незалежно від освіти чи професійної підготовки. У перше десятиліття XXI століття спостерігається зростання державних і національних асоціацій та університетів, які розробляють професійні стандарти для працевлаштування та навчання аналітиків злочинності.

По-третє, навчання та освіта. Протягом тривалого часу в підготовці аналітиків злочинності домінували кілька компаній. По мірі переходу в нове століття ситуація змінюється: університети, асоціації, державні установи та приватні корпорації пропонують десятки нових можливостей навчання. Програми сертифікатів аналізу злочинності в університетах можуть перетворитися на спеціальність аналізу злочинності, і приватні корпорації, які зараз пропонують навчання аналізу, повинні будуть суттєво оновити свої навчальні програми, щоб конкурувати з доступністю нових джерел.

По-четверте, невизначені тенденції злочинності. Кримінологи та соціологи прогнозують зростання злочинності в найближчі 15 років. Професії аналітика злочинів пощастило пережити свій золотий вік у період історичного спаду зареєстрованої злочинності. Зростаючий рівень злочинності випробує адаптивність і стійкість професії.

По-п'яте, технологія. Технології були водночас прокляттям і благословенням аналітиків злочинності. Благо, тому що це дозволяє виконувати роботу швидше та ефективніше, ніж ручні методи; прокляття, тому що, стаючи технологічно досвідченими, ми отримуємо все більше і більше вимог щодо виконання завдань інформаційних технологій. Технологічне вдосконалення не має ознак уповільнення, коли ми вступаємо в двадцять перше століття. Кілька разів на рік надходять нові випуски продуктів, важливих для аналізу злочинів. Оскільки аналітики впроваджують цю технологію у свою повсякденну роботу, їм також доведеться ставати дедалі креативнішими у пошуку способів, як зробити аналіз злочинів своєю першочерговою метою.

По-шосте, терористичний вплив. З 11 вересня 2001 року увага держави була зосереджена на боротьбі з терористичною загрозою. Чи аналіз злочинів відіграє роль у розслідуванні та запобіганні тероризму? Чи буде тепер пріоритет у фінансуванні та навчанні аналітиків розвідки? Чи доведеться традиційним аналітикам злочинності займатися аналізом розвідки, щоб процвітати чи навіть виживати?

Висновки. Відтак поліцейські органи повинні визнати аналіз злочинності основною функцією.

Небагато поліцейських відділів працювали б без детектива, кінолога чи криміналіста з ідентифікації слідів злочинів. Програми аналізу злочинів слід вважати такими ж обов'язковими. Невдача під час розслідування кримінальних правопорушень означає погіршення здібностей поліції та повернення до днів неформального, рідкісного аналізу злочинів, який епізодично виконують патрульні поліцейські. Успіх під час розслідування кримінальних правопорушень може запропонувати значно покращені можливості поліцейської діяльності, орієнтовані на вирішення проблем, оптимальний розподіл ресурсів, зниження рівня злочинності та запобігання тисячам злочинів. Цей процес можна охарактеризувати як еволюцію системи спеціальних правових інструментів аналізу кримінальних правопорушень, який об'єктивно виражає розвиток управлінського механізму органів Національної поліції України, що обумовлювався інтелектуалізацією та діджиталізацією державних процесів на кожному історичному етапі.

Література

1. Law Enforcement Assistance Administration. Crime Analysis in Support of Patrol, 1977.
2. Buck, George A. et. al. Police Crime Analysis Unit Handbook. LEAA, 1973.
3. Oliver, Willard M. (2017) August Vollmer: the father of American policing / Willard M. Oliver. Description: Durham: Carolina Academic Press, LLC. URL: <https://cap-press.com/pdf/9781611635591.pdf>
4. Cf. Gottlieb, Steven, et. al. Crime Analysis: from First Report to Final Arrest. Alpha Publishing, 1994.
5. Goldstein, Herman. Problem-Oriented Policing. New York: McGraw-Hill, 1990.
6. Grassie, Richard P. and John A. Hollister. A Preliminary Guide for Patrol Operations Analysis. ICAP, 1977.
7. Harries, Keith. Mapping Crime: Principle and Practice. CMRC, 1999.
8. International Association of Chiefs of Police. «IACP Timeline» [<http://www.theiacp.org/about/history/timeline.htm>]. January 2002. National Institute of Justice. «Crime Mapping Research Center» [<http://www.ojp.usdoj.gov/cmrc>]. January 2002.
9. Reinier, G. Hobart et. al. Crime Analysis Operations Manual. LEAA, 1977.
10. Zaiets, O.M. Application software IBM I2 ANALYST'S NOTEBOOK in law enforcement Ukraine for pretrial investigation of criminal offenses. *European Reforms Bulletin*. 2016. № 1. P. 82-87.
11. Korniienko, M.V., Horoshko, V.V., Gorbanov, I.M., Ismailov, K.Y. (2021). Función del análisis criminal

---

---

en modelos modernos de actividad policial. *Cuestiones Políticas*, 39(68), 415-426. URL: <http://surl.li/fiwkn>

12. Ismailov, K.Y. Peculiarities of human rights and freedom while applying intelligence-led policing (ILP). *Scientific Bulletin of the Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs*. 2019. Special Issue № 1. P. 36-41. URL: <http://surl.li/fiwkc>

13. Махнюк, А.В. Теоретичні основи провадження кримінального аналізу у сфері правоохоронної діяльності. *Науковий вісник Державної прикордонної служби*. 2011. № 94. С. 3-7.

14. Некрасов, В.А. Сучасне розуміння кримінальної розвідки як напряму діяльності правоохоронних органів. *Кримінальна розвідка:*

методологія, законодавство, зарубіжний досвід: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 29 квітня 2016 р.). Одеса: ОДУВС, 2016. С. 19-20.

15. Основи кримінального аналізу: підручник / Бабенко А.М., Заєць О.М., Некрасов В.А., Ісмайлов К.Ю., Пєфтїєв Д.О. та ін.; за заг. ред. Користїна О.Є., 2019. 296 с.

Гончарук О. М.,
аспірант 1-го курсу заочної форми
навчання докторантури та аспірантури
Одеського державного університету
внутрішніх справ